Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Немає різниці, якого кольору ворог-окупант – червоного, білого чи коричневого. Господарем держави Україна має бути лише український народ.
Іван КЛИМІВ

№ 48 (411)
29 листопада 2012 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

СЕСІЇ РАД

РАДУ ОЧОЛИВ ВАСИЛЬ СКРИПНИЧУК

Відбулася 19-та сесія обласної ради. Перед початком її роботи вручили дипломи керівникам місцевих рад, що стали переможцями обласних конкурсів. Депутати вшанували хвилиною мовчання пам'ять жертв голодомору 1932–1933 років. Перед депутатами прозвітував голова обласної ради Олександр Сич. Керуючий справами виконавчого апарату облради, депутат Василь Скрипничук поінформував про хід виконання рішень обласної ради.

Заслухали звіт голови тимчасової контрольної комісії облради зі сприяння у підготовці та проведенні виборів 28 жовтня Анатолія Дроня.

Про виконання обласного бюджету за дев'ять місяців ц. р. та про внесення змін до бюджету поінформувала начальник головного фінансового управління облдержадміністрації Галина Карп, а щодо стану проведення платежів по місцевих бюджетах області – начальник головного управління Державної казначейської служби України в області Віра Смачило. Голова облдержадміністрації депутат Михайло Вишиванюк повідомив, що він зустрічався з Президентом України і порушував питання про блокування казначейських рахунків. В. Янукович сказав, що це зумовлене збігом в один час повернення Україною зовнішнього боргу в кілька мільярдів доларів і виплатою Росії за природний газ. Таку велику суму коштів можна було закумулювати лише дещо припинивши внутрішні виплати бюджетним галузям. Глава держави обнадіяв, що до середини грудня погасять усю сьогоднішню заборгованість на казначейських рахунках.

Депутати затвердили низку нових обласних програм і внесли зміни до вже чинних.

На сесії розглянули заяви про складення повноважень головою обласної ради Олександром Сичем, першим заступником голови обласної ради Василем Гладієм і головою постійної комісії обласної ради з питань бюджету, фінансів, податків та інвестицій Володимиром Шкварилюком у зв'язку з їх обранням народними депутатами України.

Після перерви в роботі пленарного засідання, під час якої відбулися консультації між фракціями облради з приводу кандидатури нового її голови, вже народний депутат України Олександр Сич запропонував від фракцій ВО «Свобода», ВО «Батьківщина», партій «Наша Україна», «Фронт змін» та деяких інших головою обласної ради обрати Василя Скрипничука. Більше пропозицій щодо кандидатур на голову облради не надходило. В обговоренні кандидатури В. Скрипничука виступили та підтримали її Олександр Сич, Василь Гладій, Дмитро Дзвінчук, Дмитро Захарук, Ігор Шумега. В результаті таємного голосування 84 голосами з 89 депутатів, які взяли участь у голосуванні, головою обласної ради обрали Василя Скрипничука (п'ять бюлетенів визнали недійсними).

За пропозицією нового голови обласної ради В. Скрипничука розглянули питання про обрання першого заступника голови облради та голови постійної комісії обласної ради з питань бюджету, фінансів, податків та інвестицій. Першим заступником обрали Олександра Левицького – помічника консультанта народного депутата України, головою постійної комісії – Юрія Бабія – голову виконкому обласної організації політичної партії «Фронт змін».

На сесії також достроково припинили повноваження восьми депутатів облради у зв'язку з обранням їх народними депутатами України, а саме – Олександра Сича, Василя Гладія, Юрія Дерев'янка, Руслана Зелика, Володимира Купчака, Романа Чернеги, Володимира Шкварилюка, Ігоря Янківа.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

А ВІЗ І НИНІ ТАМ...

Свого часу, 23 серпня, депутат облради голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький подав депутатський запит прокурору області О. Каліфіцькому щодо наруги над Державним прапором України та його відсутністю на будинку Княжолуцької сільської ради Долинського району протягом декількох місяців і в День Конституції України.

Сільський голова І. Беляк у присутності голови місцевого осередку «Просвіти» В. Пирина заявив, що прапор був викрадений і його знайшли пошматованим на стадіоні, і що не вважає це важливим на фоні загального безладдя в Україні.

Однак, свідчення В. Пирина прокуратура під час перевірки запиту не взяла до уваги. Хоч просвітянин В. Пирин як свідомий громадянин відвідав прокуратуру Долинського району та області й висловив готовність їх надати.

Тому С. Волковецький на нещодавній сесії обласної ради звернувся до обласного прокурора взяти під свій особистий контроль перевірку запиту і розглянути питання про відкриття кримінальної справи за фактом наруги над державним символом України, а також провести службове розслідування щодо працівників прокуратури, які проводили таку, з дозволу сказати, перевірку.

Вл. інф.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!
Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.
ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,28 грн., на три місяці – 12,24 грн.,
на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

ПРАВДА ПРО КРИВДУ

У День пам'яті жертв голодомору на Вічевому майдані Івано-Франківська відбулася громадська акція «Хліб життя». Городяни – старші й молоді і навіть діти – мали змогу спробувати «хліб», який українці, рятуючись від голодної смерті, споживали у 1932–1933 роках.

МИ – ПАМ'ЯТАЄМО!

Таким чином активісти громадського руху «Відсіч» наочно привертали увагу громадськості до сумної трагедії, в якій опинились мільйони українців у час створеного комуністами штучного голодомору. На «столі голоду» лежали коржики, спечені з того, що селяни могли зібрати з вичищених облавниками до дрібки засіків, полів, городів... А це – хлібці і коржі з кори дуба, жолудів, перемерзлої картоплі, кропу, льону, дерті... Хто не пробував – не міг ані пережувати, ані ковтнути. А голодні українці таким «харчем» виживали. І після цього споживання якось душевніше і щемніше учасниками вічареквієму сприймалися рядки повідомлень про жертви голоду з інформаційних стендів, нагадування про нищення українців.

Хвилиною мовчання вшанували учасники акції, як і тисячі івано-франківців, які запалили свічки у своїх вікнах, пам'ять жертв голодомору, у небо злетіли білі кульки, як душі невинно убієнних дітей, жінок, чоловіків. А під осіннім небом палали сотні свічок, посилаючи у засвіти світловий імпульс: Ми – пам'ятаємо!

А потім велелюдною скорботною ходою учасники акції пройшли до Меморіального цвинтаря, де священики відслужили панахиду за душі убієнних голодом українців.

І допоки ми пам'ятаємо їх, подібна трагедія не може повторитися.

Теодор ДРОВНИЧ

P. S. Роздуми про ставлення до трагедії українського народу нинішньої влади чит. на стор. 2.

КРУГЛИЙ СТІЛ

ПРІОРИТЕТ ІДЕЇ

Як ми вже повідомляли, у «Просвіті» відбувся круглий стіл на тему: «Сучасна українська ідеологія – проблеми становлення та розвитку».

В роботі круглого столу взяли участь депутати ВР України, науковці області, духовенство, представники влади, громадських організацій та політичних партій.

Організатори круглого столу – ОО ВУТ «Просвіта» і громадська організація «Український шлях».

Учасники круглого столу дійшли до згоди в тому, що Україні вкрай потрібна державницька ідеологія. Сьогодні є найкращі умови для розв'язання поставленої проблеми, адже в суспільстві визрів серйозний запит на українську ідеологію, є чималий досвід державотворення і напрацювання науковців, необхідні для створення відповідної теоретичної бази.

Учасники круглого столу в ході роботи:

дали відповідь на запитання, чому Україна досі не має своєї ідеології;

розпочали дискусію про те, якою повинна бути українська ідеологія;

вирішили, що проведення круглого столу щодо проблем української ідеології повинно відбуватися реґулярно, відповідно до плану, що буде розроблений і затверджений Оргкомітетом.

Наступне засідання планується провести в другій половині лютого 2013 року, під час якого будуть вирішені питання про Оргкомітет для організації та планування необхідних робіт. Також буде розглянутий перелік концепцій, доктрин, ідей, які повинні лягти в основу майбутньої ідеології з метою їх поглибленого розгляду з участю громадськості (концепції особистісного буття, українського персоналізму, управління персоналом і переваг ідей солідаризму). Першочергово і постійно будуть обговорюватися питання пріоритету духовного над матеріальним.

Учасники круглого столу погодилися з думкою Голови Правління ГО «Український шлях» М. Давидіва про те, що треба налагоджувати контакти в інших реґіонах України з метою підготовки всеукраїнської дискусії щодо становлення і розвитку державницької ідеології.

Матеріали з розглянутих питань будуть розміщені на сайті ГО «Український шлях» (http://ukr-way.com.ua/)

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Референдум допоможе

Юридична процедура з організації Всеукраїнського референдуму щодо декриміналізації ст. 365 Кримінального кодексу, за якою експрем'єра Юлію Тимошенко засудили до семи років позбавлення волі, почнеться наступного тижня. Про це заявив ініціатор референдуму народний депутат від БЮТ Юрій Одарченко. Він висловив упевненість у тому, що необхідні три мільйони підписів будуть зібрані вчасно.

Майдан не шанують

Під час акції, присвяченої річниці Помаранчевої революції, на майдані Незалежності сталася сутичка активістів з міліцією. Активісти зібрали намет біля головпоштамту і спробували перенести його до монумента Незалежності. Та беркутівці перекрили їм дорогу. Активісти намагалися прорвати міліцейський кордон. Але охоронці затримали сімох осіб.

ДУХОВНЕ

СХОДИНИ ДО РАДОСТІ

Почався Різдвяний піст. Це ніби 40-денний шлях до вифлеємських ясел, який нам, християнам, необхідно здолати. В дорогу до Вифлеєма уже вирушили троє східних мудреців. Тільки вони і кілька простих пастухів удостоїлися побачити й поклонитися Спасителеві світу...

Розважмо, чи ми на цій дорозі?

Всі вірні, ревні та практикуючі християни заздалегідь ретельно готуються, щоб гідно зустріти день появи на землі посланця неба – Сина Божого, народженого від Пресвятої Діви Марії, – нашого Господа і Спасителя світу Ісуса Христа.

Воістину це найбільша подія в історії, яка цілковито змінила її хід і стала початком нової, спасенної ери людства. Її велич переступає всі земні межі й сягає у саму вічність, з якої походить. Бо ж звідти, з неба, від Божого престолу до нас, вигнанців з раю, на нашу грішну землю, долину сліз і плачу, приходить сама святість, найбільше добро і безмежна любов, щоб нас знову повернути в Царство непроминаючої радості.

Та на заваді й надалі залишається наш гріховний бруд. А позбутися його, омитися й очиститися від нього можна тільки слізьми покаяння. І з'являються та цілющими струмками течуть вони в часі посту, коли є глибоке розважання духовних наук Божого Слова, щира молитва й обмеження в світських потребах.

Ще від найдавніших часів Старого Завіту були встановлені пости, що були середниками і приємною жертвою Богові, яка умилостивлювала Його й очищувала людину. В різних бідах і небезпеках юдеї накладали на себе строгий піст і молитву. Маккавеї перед битвою постили. За законом Мойсея в день очищення був встановлений піст. Якби наклали на себе піст Содом і Гоморра, то вони не були б знищені з усіма жителями цих міст та й околиць (хоч сьогодні содомізм знову бере гору над людством).

Як бачимо, піст і до християнства вважався великим пожитком для душі. А тим більше нам, християнам, послідовникам Ісуса Христа, який дав приклад 40-денного посту, потрібно щиро, ревно і строго дотримуватися його. Тільки так, за словом Господа, ми поборемо й переможемо носіїв і сівачів зла – бісів та й усяке інше зло у самих собі. Тисячі праведників і святих Церкви Христової своїм життям засвідчують і підтверджують цю Божу правду.

Сорок днів Різдвяного посту – це ніби сорок сходинок від землі до Небесного Вифлеєма, до Божого престолу. Тож сходинку за сходинкою пройдімо їх усі гідно і тоді переживемо найбільше щастя і радість споглядати новонародженого Спасителя.

Михайло МЕЛЬНИК, *протоієрей*

БОЛИТЬ!

БО ЦЕ – НЕ ЙОГО НАРОД...

В суботу, 17 листопада 2012 року, українсько-американська громада північно-східної частини Сполучених Штатів Америки провела своє щорічне вшанування голодомору ходою від української католицької церкви Св. Юра до собору Св. Патрика на 51-й вулиці і П'ятій авеню. Там відбувся реквієм спільного богослужіння на честь пам'яті жертв і пам'ятна програма, що складалася з промов і відчитання заяв. За аналогічним протоколом такі богослужіння і програма з ініціативи Українського Конґресового Комітету Америки тривають протягом майже двадцяти років.

Старший радник по Європі в Постійному представництві Сполучених Штатів Америки в Організації Об'єднаних Націй пан Вільям Поп зачитав заяву Білого Дому. У заяві, зокрема, сказано: «Ми шануємо мільйони людей, які втратили своє життя під час цієї штучно створеної катастрофи, в якій з українських господарств вилучили всю худобу і сільськогосподарські культури у навмисній спробі зламати волю українського народу. Це данина мужності і стійкості українського народу, що навіть перед обличчям цієї недобросовісної жорстокості, він не відмовляється від своїх прагнень до гідності, загальновизнаних прав і суверенітету». Відповідно до політики президента Обами «перезавантаження» з Росією, заява була ні особливо глибокою, ні жорсткою. Слово геноцид не було вимовлене. Росія не згадувалася. Однак позиція уряду США була врятована аналітичною, глибоко співчутливою і однозначною щодо вшанування жертв промовою сенатора-демократа Нью-Йорку Чарльза Шумера.

Коли посол України в США Олександр Моцик підійшов до трибуни, очікування не були високі. Врешті-решт він був як представник Президента України Януковича, який зробив великий відкат із питань проґресу, що стосуються української ідентичності та духовності. Що ж, не зважаючи на низькі сподівання, пану Моцику все ж вдалося розчарувати. Він почав формулювати, очевидно, свої міркування, природно, один раз користуючись навіть терміном голодомор-геноцид, але переважно називаючи голодомор трагедією. Що більш важливо, без будь-яких посилань на свого Президента. На той час, коли він підійшов до узагальнення свого виступу, стало зрозуміло, що ніякої заяви від Президента Януковича не буде. Пан Моцик був не в змозі компенсувати це упущення.

Боротьба Віктора Януковича з голодомором почалася з його ганебного виступу перед Парламентською асамблеєю Ради Європи у Страсбурзі 27 квітня 2010 року, де він сказав: «Голодомор був в Україні, Росії, Білорусії та Казахстані. Це був результат тоталітарного сталінського режиму. Але було б неправильно і несправедливо, щоб визнати голодомор актом геноциду проти одного народу... Це була спільна трагедія для всіх людей, які жили на території колишнього Радянського Союзу».

Від денонсації голодомору як геноциду в Страсбурзі Янукович і його люди зробили дуже мало для просування обізнаності про голодомор, як в Україні, так і в рамках міжнародного співтовариства. Наприклад, Постійне представництво України при ООН відтоді (2010, 2011) спонсорує щорічні щораз то слабші конференції в ООН, роблячи акцент на питанні нестачі харчів, з яким стикаються багато країн, а не на темі безпосереднього вшанування «Українського голодомору як геноциду українського народу», як це робилося в минулому. Деякі іноземні високопоставлені особи, що відвідують Україну, які вважають за необхідність віддати данину пам'яті жертв голодомору біля меморіалу в Києві, роблять це часто без супроводу Президента України.

Але зневага Януковича до голодомору суперечить українському закону про голодомор, який залишається в дії. Отже, Янукович укотре нехтує законами України. Тим не менш, це навряд чи найбільший недолік Януковича. Що більш важливо, це підкреслює той незаперечний факт, що В. Янукович не є тепер і не буде ніколи Президентом Українського народу, хоча він може бути визнаний Президентом України.

Мій американський товариш, відвідавши Україну минулого року, сказав мені: «Здається, що чиновники в українському уряді просто не дбають про свій народ».

Мій друг не міг точніше влучити в ціль. Віктор Янукович просто не дбає про український народ, тому він і не відчуває його болю! Бо це – не його народ.

Аскольд С. ЛОЗИНСЬКИЙ, *США, Нью-Йорк*

ПАМ'ЯТЬ

4 грудня мине сімдесят років з дня страти ґестапівцями у тюрмі на Лонцького, що у Львові, одного із творців ОУН на Сокальщині – окружного провідника, члена Крайової екзекутиви ОУН Північно-Західних Українських Земель (ПЗУЗ), політв'язня польських тюрем, міністра політичної координації Українського Правління Ярослава Стецька – Івана Климіва – Леґенди.

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Подружжя Климівих

Народився Іван Климів 29 жовтня 1909 року в багатодітній, однак заможній сім'ї. Його батько – сільський війт в селі Сільці Сокальського повіту Львівського воєводства (тепер – Львівська область), був свідомим українцем і мріяв, щоб його сини, а їх у родині Климівих було четверо, здобули добру освіту. Тож послав їх усіх на навчання в Сокальську гімназію, яку Іван закінчив 1929 року. Невдовзі обірвалося життя Степана та Василя, а Іван та Григорій, продовжили навчання на юридичному факультеті Львівського університету.

Вчився Іван Климів на відмінно, виділявся з-поміж друзів феноменальною пам'яттю, не властивим для свого віку мисленням і революційністю. Добре знаючи історію свого народу й проникнувши глибоко у неї всім своїм єством, він був твердо переконаний у тому, що кров тисяч українців пролита за незалежність України, зобов'язує молоду ґенерацію готуватись до нових визвольних змагань. Іван Климів мав змогу влаштувати собі добре життя серед української інтеліґенції в Польській державі, але він вибрав тернистий шлях, присвятивши себе визвольному руху, ставши членом ОУН. Він став водночас одним із перших творців ОУН на Сокальщині, через що потрапив під пильне око польської поліції та її аґентури.

У 1932 році за антипольську промову Івана Климіва ув'язнили до Берези Картузької, а наступного року – на 15 місяців за приналежність до ОУН – до тієї ж тюрми. У 1935 році він був призначений провідником Екзекутиви ОУН Сокальщини й активно зайнявся створенням мережі ОУН міст і сіл Волині, розширюючи «кордони» мережі ОУН.

Поліція, розпочавши масові арешти української молоді й студентства навесні 1937 року, знову арештує Івана Климіва й на Луцькому судовому процесі він отримує вирок – десять років тюремного ув'язнення. На волю виходить з початком німецько-польської війни, яка закінчується розвалом Польської держави у вересні 1939 року.

На початку 1940 року Іван Климів стає Крайовим провідником ОУН, а з грудня того ж року – перебирає від Д. Мирона керівництво Крайової екзекутиви ОУН у Львові, на так званих матірних українських землях – тих, що перебували під російсько-большевицькою окупацією в складі СРСР. З цього часу його життя перебувало у постійній небезпеці. Однак, навіть в умовах радянської тоталітарної системи, коли повсюдно нишпорили енкаведисти, проводились повальні облави, він зумів підготувати кадри майбутніх бойових відділів, розробити детальні плани визволення з тюрем українських політв'язнів, успішно переправити за кордон багатьох підприємців, юристів, купців і літераторів.

Через сестру-монахиню Марію Іван Климів підтримував зв'язок із митрополитом Андреєм Шептицьким. За його наказом митрополит мав особисту охорону.

30 червня 1941 року в окупованому німцями Львові проголосили Акт відновлення Української державності й Івана Климіва, який на той час перебував зі своїми бойовими відділами на Золочівщині, в той же день Державне правління на чолі з Ярославом Стецьком повідомило про необхідність терміново прибути до Львова. Тут на початку липня 1941 року він стає міністром політичної координації в уряді Тимчасового державного правління.

Для конспірації Іван Климів вибрав собі псевдо Леґенда, яке настільки йому пасувало, що багато хто вважав його родинним прізвищем. А зрештою, він справді став Леґендою, бо вся його революційна діяльність, вся його боротьба з різними ворогами, в тому числі на терені східних областей України, де певний час перебував з похідними групами ОУН-бандерівців, була овіяна леґендами й пригодами.

У 1942 році Іван Климів – Леґенда зумів налагодити зв'язки з вищим командуванням словацької армії, яка в роки німецької окупації частково дислоковувалась в Україні. Ба більше, він навіть уникав перевірок ґестапо шляхом носіння уніформи підстаршини словацької армії й користування словацьким військовим авто. Однак у грудні 1942 року ґестапівці натрапили на його слід й 4 грудня під допитами і тортурами у ґестапівській катівні по вулиці Лонцького у Львові за відмову давати свідчення був страчений катом Віллі Вірзінгом, спеціально присланим з Берліна для боротьби з українським визвольним рухом.

Розуміючи, що ні поляки, ні більшовики, ні німці, не принесуть добра для українського народу, Іван Климів у одній зі своїх промов зазначив: «Немає різниці, якого кольору ворог-окупант – червоного, білого чи коричневого. Господарем держави Україна має бути лише український народ». Дружина Івана Климіва –Леґенди – Галина Петренко, котра нині проживає в Канаді й має майже дев'яносто літ, написала спогади про своє життя, згадавши всіх тих, з ким їй довелось зустрічатися і разом у сорокові роки боротися за волю України. Саме в ті роки вона познайомилася з Іваном Климівим, окрім взаємної любові, їх ще поєднала велика любов до України, про що вона зазначила у своїй книзі спогадів «На вибоях епохи».

Наш шлюб, зазначає вона, відбувся 22 вересня 1942 року. Не все відбулось так, як планувалось і більшість із запрошених Іванових гостей не вірили в цей шлюб. Гадали, що це Леґенда скликає якусь чергову організаційну зустріч.

За життя Іван Климів мав для конспірації декілька псевдо, а саме: Гармаш, Куліба, Леґенда, Євген. Посмертно Головне Командування УПА за визначні заслуги у національно-визвольному русі присвоїло йому звання генерала-політвиховника УПА, адже він був одним із організаторів політвиховників відділів УПА – армії без держави, армії нескорених, яка боролась за незалежність України, за її державність. Тож пам'ятаймо тих, хто ціною великого ризику, здоров'я й життя до останнього подиху боровся за Україну, за честь і волю, за народ.

Володимир БАКАЛА,
старший науковий співробітник музею-меморіалу «Дем'янів Лаз»

ДО ПЕРВНІВ

У видавництві ТОВ «Виробничо-комерційна фірма «АРТ-ПРЕС» (м. Дніпропетровськ) вийшов друком альбом «Вишивані скарби Бойківщини». Автор-упорядник видання – голова Івано-Франківського обласного громадського товариства «Бойківщина» Дарія Петречко.

Понад десять років тому Дарія Іванівна, виселена у семирічному віці з села Чорної Нижньоустріцького району (Польща), почала об'єднувати розсіяних у межах Івано-Франківської області земляків у громадське товариство. Люди збиралися, згадували минуле, приносили речі, які збереглися з дому (бойки й досі уважають домом рідні села, а не місця, куди були виселені або де мешкають зараз). Була зібрана колекція бойківської ноші, відтак виник задум видання альбому бойківської вишивки.

Стефанія Гашпарович розглядає альбом Світлина Юрія Стрілецького

ВИШИВАЛА БОЙКИНЯ СОРОЧКУ...

«Нині справжню бойківську сорочку можна побачити хіба що в музеї, – пише у передмові до альбому дослідниця Бойківського краю, засновниця сайту www.bojkosvit.com Наталія Кляшторна. – Представлене у виданні орнаментальне мистецтво вишивки західних бойків за змістом і формою є переважно геометричним. Саме в абстрактному зображенні навколишнього світу маломовні й скритні бойки досягли найбільших вершин. Для бойківської вишивки характерна чітка система розміщення геометричних мотивів у вузькій стрічці, розділеній на прямокутні площини».

За словами художниці та етнографа Христини Дувірак, основа бойківської ноші – сорочка з широким призібраним при зап'ясті і зверху біля вуставки рукавом. В одній сорочці може бути кілька різних орнаментів: на манжеті – один, на вуставці – другий, на грудях чи на комірці – третій. Цікавий бойківський фартушок, який не має аналогів у представниць інших етнічних груп. Його зшивали з двох шматків полотна. Полотно було вузьким, тому по шву посередині вишивали низинкою, хрестиком чи гладдю орнамент – знизу догори.

Жінки-бойкині володіли законами композиції, мали смак і розвинену зорову пам'ять. Узір рідко копіювали – його видозмінювали, доповнювали, модифікували. Кожне покоління приносило в народне мистецтво щось своє, проте прадавньої основи не відкидало.

Варто відзначити майстерно зроблені світлини Юрія Стрілецького, Ірини Свйонтек, Ярослава Черпака й красу поетичних рядків Василини Дзундзи, Уляни Завалко, Валентини Дністрян, Василя Дерія, Лесі Любарської, Ганни Лисенко, Реґіни Костецької. Переклад тексту на польську мову, який зробив Тарас Заяць, сприятиме ознайомленню з бойківською вишивкою поляків, котрі нині проживають на споконвічних українських теренах.

Альбом Дарії Петречко про бойківську вишивку не лише гідно демонструє оригінальність бойківської традиційної ноші й відроджує інтерес до народного мистецтва, а й спонукає відчинити стару скриню і взятися за нитку з голкою. Придбати його можна в івано-франківській книгарні видавництва «Лілея-НВ» по вул. Незалежності та в долинській книгарні «Писанка».

Ірина ВОЗНЯК,
заступник голови Івано-Франківського обласного громадського товариства «Бойківщина»

ДІЯ

ПІДТРИМКА ЛЮДЕЙ НАДАЄ СИЛ

Як ми уже повідомляли, голова Запорізької «Просвіти» Олег Ткаченко пішо йде із Запоріжжя до Києва, дорогою зустрічаючись із людьми, пропаґуючи просвітянські ідеї.

Продовжуючи «Січовий шлях "Просвіти"», 14 листопада від величного пам'ятника Прометею, що височить над Дніпродзержинськом, Олег Ткаченко продовжив свій шлях. Він відвідав Верхньодніпровськ, Пушкарівку, Домоткань, Павлівку, Куцеволівку (Кіровоградська обл.), Кам'яні Потоки (Полтавська обл.) й 19 листопада увійшов у Кременчук.

Йдучи вказаним шляхом, О. Ткаченко відвідав козацьку могилу в селі Дніпрова Кам'янка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, де поховані козаки, що загинули під час відступу Івана Мазепи з поля Полтавської битви. На могилі височить козацький хрест, а навколо розкинувся широкий осінній Дніпро. Серед визначних місць Олег Ткаченко в селі Павлівка відвідав 300-літній дуб. Дістався кордону з Кіровоградською областю, 17 листопада для зустрічі з місцевим населенням, він зупинився в селі Куцеволівка Онуфріївського району Кіровоградської області. Спілкування відбулося не тільки з дорослими мешканцями цього села, а й з першокласниками місцевої школи. Далі Олег Ткаченко вирушив до села Кам'яні Потоки Полтавської області, де відбулася зустріч з викладачами місцевої школи та її вихованцями.

Всюди українські громади приєднуються до вимог Олега Ткаченка й підписують їх. І чим ближче до Києва, тим прихильників цих вимог стає більше.

Прибувши до Кременчука, Олег Ткаченко мав зустріч із просвітянами та освітянами міста, а також провів прес-конференцію. Він подякував за підтримку української мови і зазначив, що «все більше громадян України встає з колін, бажаючи заявити, що ми – Українці та що нас нікому не розділити і не подолати!».

Галина ЄГОРОВА

ЗУСТРІЧІ І КОНТАКТИ

Щира розмова про нашу єдність

СЕРЦЕМ – ДО СЕРЦЯ

«Багато місць чудових в Україні… їх не об'їхати і не обійти…» – промовив наймолодший учасник творчої поїздки членів організації «Просвіта» Бурштинської ЗОШ І–ІІІ ст. № 3 Ігор Веренька.

Дійсно, з великим нетерпінням чекали учасники проекту поїздки в Одесу на запрошення ректорату Одеського державного екологічного університету (з представниками університету творча група познайомилася у Черкасах).

«Українське милозвучне Шевченкове слово і рідна пісня мають полинути і на Одещину, де навчаються школярі та студенти, котрим не байдуже національне коріння, якого вони роду і чиї вони діти», – з такими словами запрошення звернулася одна із професорів університету.

Одещина зустріла юних просвітян привітно й урочисто. У перший день учасники літературно-музичного об'єднання «Муза» виступили перед ліцеїстами Одеського юридичного ліцею.

Директор закладу О. В. Шиян, учителі, ліцеїсти з захопленням вслухалися в кожне слово, кожну фразу з літературно-музичної композиції за творчістю Тараса Шевченка. Особливо полонив слухачів музичний дует Михайла Журавльова і Павла Семегена, декламатори Ігор Кабат, Марія Резнік, Петро Мосяк, Назарій Понтелеєв, українські романси у виконанні вчителів та учнів.

Після виступу директор закладу розповів про історію юридичного ліцею, запросив до співпраці у вихованні сучасної української молоді.

Незабутнім для молодих талантів став день відкритих дверей у Одеському державному екологічному університеті, який святкував 80-річний ювілей. Для одинадцятикласників відкрилися обрії цікавого навчання, адже викладачі університету й ректори закладу ознайомили зі структурою вишу, великими можливостями підготовки кадрів, прекрасними умовами для занять і відпочинку студентів. Сьогодні ОДЕКУ є вищим навчальним закладом 4 рівня акредитації з підготовки фахівців з вищою освітою в галузі гідрометеорології, екології, моніторингу навколишнього середовища, організації природоохоронної діяльності, водних біоресурсів та аквакультури, менеджменту природокористування, геоінформаційних систем і технологій.

Зацікавило випускників і те, що до складу структурних підрозділів ОДЕКУ входять: навчально-науковий гідрометеорологічний інститут, вісім факультетів маґістерської підготовки на базі океанологічного центру НАН України (м. Севастополь), Херсонський та Харківський гідрометеорологічний технікуми. Викладачі, завкафедрами університету з великим задоволенням продемонстрували навчальні аудиторії, лабораторії, цікаве і змістовне життя студентів. Для спортивного і культурного відпочинку тут прекрасні умови: великий сучасний басейн, гімнастичні, тренажерні, тенісні, більярдні, комп'ютерні зали, а також спортзали для занять з волейболу, дзюдо, фехтування, футболу та інших видів спорту. Володимир Кирильчук, учень 9-Б класу із захопленням промовив: «За таких умов можна і треба бути успішним».

Групи вчителів та учнів побували в університетському музеї, де дізналися про історію закладу, керівників-ентузіастів, які зробили великий внесок у розбудову навчального закладу. Викладачі наголосили, що багато студентів, які володіють іноземними мовами, проходять стажування у 80 країнах світу а також багато випускників там працюють. Члени делеґації урочисто привітали господарів закладу з 80-річчям, вручили літературу про Галичину, яку передала Галицька райдержадміністрація, Галицький відділ освіти, Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта». Подарували іменний солодкий прикарпатський пиріг. А найпрекрасніші моменти – це спілкування. І викладачі, і учні українською мовою розповідали учням про факти з життя одеситів, жартували, обмінювалися компліментами.

Приємні враження у просвітян залишилися і від екскурсії Одесою. Цікава архітектура, безліч пам'ятників, пов'язаних з життям відомих особистостей – все це захоплювало. Пощастило побувати у ролі глядачів. У Одеському національному театрі опери та балету відбулася прем'єра балету «Дон Кіхот». «Хоч надворі осінь, але море нас щиро вразило, – згадує одинадцятикласник Михайло Журавльов. – Здавалося б, виглянуло сонечко – так би і пірнув у обійми розкішних хвиль!..» Не відпускало море гостей, а може, то не відпускали щирі й привітні люди?

Спадає на думку ось що: живуть українці у різних реґіонах, але прагнуть мирного, затишного і кращого життя. Зараз – момент, коли чубляться політики, а чиновники виборюють для себе владні крісла, людям же потрібно єднатися думою, піснею і серцями, керуватися заповітним словом великого Тараса: «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине…»

У нас, випускників школи, скоро закінчиться шкільне життя, та не забудеться спільна творча праця вчителів, батьків, які вірять у нас і підтримують, і звичайно, ті, хто подає руку допомоги Бурштинським просвітянам.

Галина ДУБИК, *учениця, 11-Б класу Бурштинської ЗОШ І–ІІІ ст. № 3*

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ДЛЯ ЗАГАЛЬНОГО ДОБРА

У Калуші утворили два осередки за місцями проживання: Давній Калуш і Загір'я (голови – ветерани «Просвіти» з 1998 р. Юлія Неспляк, вояк УПА Василь Наконечний). Активісти, зокрема, І. Терещук і В. Шпакович часто відвідують просвітянську бібліотеку, дарують нові видання, кожен передплатив «Галицьку Просвіту». Просвітяни беруть участь у конкурсах: «Найкращий знавець української пісні», «Найкращий фольклорист», «Найкраща приватна бібліотека». Наступного року пройде конкурс до 200-річчя Тараса Шевченка.

Провели семінар на тему: «Справжнє щастя, здоров'я, довголіття». Учасницею його була О. Сікора (нині – народний депутат України).

У конференції «Профілактика злочинності й безкультур'я» взяли участь педагоги шкіл, інших навчальних закладів Калуша. Доповідь на ній виголосив ініціатор – просвітянин І. Котик. У дискусії взяли участь: Н. Федоришин (гімназія), Т. Бульба (міліція), нейрохірург О. Притуляк, Ю. Неспляк (досвід виховання молоді в громадських місцях і власних синів), Л. Дзундза (начальник служби у справах неповнолітніх) та інші.

Цього року, як і торік, найактивніше працює осередок села Добровляни, голова якого – Марія Василів заслуговує на присвоєння звання «Будівничий України».

Ігор КОТИК,
заступник голови «Просвіти» Калущини

ФОРУМ

НА ЗАХИСТ РІДНОЇ МОВИ

У Бурштині відбувся Форум «На захист української мови», організований бурштинським осередком «Молодої Просвіти».

На заході були присутні голова Галицької райради Петро Стримбіцький, міський голова Петро Курляк, голова обласної організації «Молода Просвіта» Євгенія Бардяк, генеральний директор заповідника «Давній Галич», голова РМО «Просвіта» Олександр Береговський, учителі української мови та літератури, лікарі, депутати, мешканці міста.

Були розглянуті історичні моменти нищення української мови, починаючи з XVII століття і до ухвалення сумнозвісного Закону «Про засади державної мовної політики». Обговорили разом із юристом Володимиром Громком конституційність вищезгаданого документа і можливі варіанти його скасування.

Основний заклик Форуму – відмовлятися від російськомовного продукту: не дивитися російськомовні програми чи фільми, перемикати російськомовний радіоефір, не читати російськомовну пресу, Інтернет-видання, книги. Організатори закликали підписати лист-звернення до української кондитерської корпорації, яка нещодавно змінила україномовні написи на етикетках російськомовними.

Форум ухвалив рішення зробити захід щоквартальним, скоординувати співпрацю на захист української мови із представниками «Молодої Просвіти» районів краю та інших областей, зокрема Луганською та Харківською, проводити широку інформаційну кампанію у селах та районах.

«Якщо ми не відстоїмо українську мову сьогодні, об'єднавши зусилля однодумців, то ризикуємо втратити її для наступних поколінь», – зазначив організатор заходу голова бурштинського осередку «Молодої Просвіти» Віталій Грицюк.

За повідомленням прес-служби «Молодої Просвіти»

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

ТВЕРДИЙ У КАМЕНІ Й СЛОВІ

Виповнилося 60 років геніальному українському митцю Михайлові Горловому. З цієї нагоди в Києві в Національному музеї літератури України відбулася виставка його скульптур і презентація книг.

«Коли ми формували експозицію, запитували в Михайла Горлового про кожну з робіт, – почала урочистий вечір Раїса Саннікова, заступник директора Національного музею літератури, – спитали і про мізинську сопілкарку, а він каже: "Це робота особлива, бо ще 23 тисячі літ тому на нашій землі грали, співали і танцювали". Потім Михайло Горловий став посеред залу й промовив: "Ось це моє життя. Оце моя дорога". Яка красива ця дорога!»

Ось що говорили в той вечір митці й письменники про свого колеґу.

Віра Кулеба-Баринова, художник, заслужений діяч мистецтв, академік, учителька Михайла Горлового: «Ти – син нашої землі. Ти – син матері. Коли я подивилась ось тут, у куточку, роботу "Скіфиня", в мене все тіло затрусилося, в мене таке враження, що розкололася наша земля, земля, звідки народилася та вічна Мати, Мати, яку ти зображуєш у своїх творах. Це велике щастя, що ми маємо такого скульптора в час, коли так тяжко пробитись і тому слову, і тій душі».

Микола Білик, скульптор, заслужений художник України: «Горловий – надзвичайний майстер. Він цілісний і щирий. Мені так зробити не вдається. Він вникає в глибини своїх творів. Щирий він і в поетичних творах. У нього немає натуралізму, а є архаїчність. Йому це пасує. Стилістика його дуже архітектонічна. Він образно мислить. Він має потужну силу. Він пише, співає, гризе, довбе… Багато можна назвати ще синонімічних слів, які пов'язують Михайла з творчістю. Він багатогранний митець. Красивий митець. Креативний, надзвичайно палкий. Це образ, яким би мав бути українець».

Петро Засенко, письменник, редактор поетичної збірки Михайла Горлового «Поезія в камені»: «Це людина віддана. Він заглиблений в українську землю, в український дух, у наше слово, у наше розуміння історії. Він несе в собі обов'язок митця-громадянина. Він наче з якихось глибин землі та неба бере сутність і втілює її в мистецькій роботі. Такий він і в поезії. Працюючи над скульптурою, він натикається на щось і в нього раптом починається поетичний рядок. Він бачить людську душу в камені, бронзі, у слові – нашу Матір українську, отамана Зеленого, Михайла Гаврилка. Його поезія чуттєва. В передмові до збірки я написав, що таких людей, як Горловий, треба берегти. Бо це – наша совість, це – наша відданість мистецтву, нашій землі й українській мові».

Дмитро Чередниченко, письменник, голова творчого об'єднання «Радосинь», членом якого є Михайло Горловий: «Я пройшов залами й мені було дуже приємно, що в кожному творі відчувається глибина. Це поетичні образи. Отже, з нами говорить поет. Поет у камені, у слові, у дереві та інших матеріалах».

(Чит. 4 стор.)

У ПОШУКУ ПРАВДИ

ЕКСЛІБРИС ПРОФЕСОРА, або ІНТРИҐУЮЧА ІСТОРІЯ З БАГАТЬМА НЕВІДОМИМИ

У букіністичній крамниці трапилося кілька книжок, виданих у Ляйпциґу та Берліні протягом 1890–1924 рр. Зокрема, твори античного періоду в перекладі німецькою мовою. Та суть не в цьому – розгорнувши одну з них, я був вражений іншим: між сторінками зберігся аркуш паперу зі шкільного зошита, на якому чорнилом, акуратним почерком було виведено «Шкільна вправа Ч. 2…» датована 12 березня 1942 року. Були ще нотатки, зроблені олівцем, образок, але найбільший сюрприз чекав на форзаці обкладинки – чіткий відбиток простого «екслібрису» першого попереднього власника: «Юліян Чайківський. Професор гімназії». Нижче чорнилом виведений ще один підпис: «Чайківський Богдан».

(Закінчення. Поч. у № 45 – 47)

Натрапив на ще одну цікаву річ. У архівах збереглася значна частина листування Івана Франка. Серед значної кількості відправників кореспонденції фігурують Андрій Чайковський (листи написані в Бережанах і Сколе, датовані 1894–1907 рр.), Антоній Чайковський (Ланівці, 1902), Йосип Чайковський (Львів, 1904), Корнило Чайковський (Батля (Бориня), 1892 р.) та **Микола Чайківський** (Бережани, Прага, 1906). На перший погляд здається, що це різні люди – однофамільці, але, враховуючи, що в ті часи більшість громадсько-політичних діячів змушені були змінювати імена та прикриватися літературними псевдонімами, припускаєшся дещо іншої думки.

Здавалося, на такому можна було ставити вже остаточну крапку, але заслуговує на увагу дослідження співробітника Національного заповідника «Давній Галич» **Івана Драбчука:** ***«За свідченням професора місцевої гімназії Юліана Чайківського,*** *І. Франко приїздив (до Станіслава) читати поему «Мойсей» у 1914 році».* Навколо достовірності цієї дати точиться чимало дискусій, оскільки в ті часи Іван Франко отримав не одне запрошення на зустрічі з громадськістю. Виснажений багаторічною тяжкою недугою, Каменяр знаходив у собі сили, щоб перед переповненими аудиторіями читати безсмертного «Мойсея»: в Коломиї, Станіславі, Снятині…

Івана Франка пов'язувало зі Станіславом чимало зв'язків: від літературної, політичної та громадської діяльності до справ сердечних. У 1882 р. з ініціативи учнів Станіславівської гімназії Івана Порембальського, Фелікса Дашинського, Владислава Дзвонковського та Миколи Якимовича у місті виник таємний учнівський гурток. На одне з засідань гуртка були запрошені Драгоманов і Франко. Іван Якович товаришував із багатьма викладачами української гімназії, пізніше, як згадувалося, там викладав його син.

Ще одна знахідка практично вкотре звела нанівець усю попередню роботу: З історії кафедри слов'янських мов Прикарпатського національного університету дізнаємося, що в 1950–1951 рр. на мовознавчій кафедрі тодішнього Станіславського педінституту німецьку мову викладав Ю. Б. Чайківський. Ініціали «Ю. Б.» наштовхнули на думку, що рукописний підпис міг попередувати екслібрису, першим господарем книжки був батько Юліяна Чайківського, Богдан, чий автограф і зберігся.

Попередньо згадувалася ще одна особа на прізвище Чайковський – Андрій. Юрист, письменник, громадський діяч, один із організаторів Леґіону українських січових стрільців. Друг Михайла Коцюбинського. В 1895 році Іван Франко особисто привітав його з «літературним успіхом на писательськім полі». Був повітовий комісаром ЗУНРу Самборі, потім жив в Коломиї, де й помер в 1935 р. У його біографії теж згадується, що у 1926–1927 роках очолював осередок «Рідної школи» в Коломиї. Має місце й така згадка: «…популярний белетрист і комісар у Самборі за часів ЗУНР **Андрій Чайківський** бідував (за Польщі) у Коломиї». Автор творів «Вуйко», «Бразильський гаразд» і низки інших, виданих кількома томами. Особисто я є шанувальником його творчості ще з юнацьких років, коли зачитувався повістями «Козацька помста», «На уходах» і «За сестрою».

Історія цієї родини – цікава. Син Богдан закатований комуністами в тюрмі у Бригідках, тоді як два інші, Микола (професор математики) та Андрій (був членом КПЗУ), дожили при Союзі до глибокої старості. Два зяті, Володимир Бемко й Осип Станімір, воювали в леґіоні УСС. Повертаючись до підпису на книжці – від руки там виведено **«Богдан Чайківський».**

Додає інтриґи згадка про Богдана Чайківського – близького друга родини Шухевичів, в один час (30-ті роки) компаньйона Романа Шухевича по бізнесу (в рекламній фірмі «Фама»). У 2005 році Центр досліджень визвольного руху видав його книгу-спогад .

Був ще й Данило Васильович Чайкомвський — український журналіст і політичний діяч фракції ОУН (бандерівців).

Не разі не варто судити, котрий саме Чайківський був власником тієї давньої книжки. Та на перший погляд скупі дані життєвого шляху однієї людини переплелися з біографіями інших не менш цікавих особистостей, що загалом зганяє тінь таємничості з історичного тла подій минулого. Зрозуміло, що в ході історичних перипетій імена, прізвища й дати могли бути переплутані, в той же час чіткішою стала версія, що є підстави говорити про цілу когорту **Чайківських** – нащадків одного з давніх шляхетних українських родів, просвітників борців за незалежність України.

Михайло АНДРІЙОВИЧ,
член Національної спілки журналістів України, член історико-просвітницького товариства «Меморіал»

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Керуючий Коломийсько-Чернівецької єпархії єпископ

Кир МИКОЛАЙ СІМКАЙЛО

відзначив свій поважний ювілей.

Преосвященний владико!

Просвітяни краю щиро вітають Вас із ювілеєм і зичать:

Хай ангел Ваш завжди Вас захистить,
оберігає від біди повсюди, нехай несе Вам
радість кожну мить і благодать Господня
з Вами буде.

Від Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

* * *

Педагог, голова просвітянського осередку, один із організаторів першого в Україні осередку ТУМ ім. Т. Шевченка «Відродження» в Калуші, засновник часопису «Основа», голова Кредитної спілки «Самопоміч», один із засновників НРУ на Калущині

АНАТОЛІЙ НЕДІЛЕНКО,

земляк І. Франка, відзначає 75-річчя.

Ваш ювілей – не тільки Ваше свято.
Радіють Ваші друзі, рідні – теж.
Хай Бог пошле Вам років ще багато,
Здоров'я, щастя, радості без меж!
Хай у серці Вашім весна процвітає,
Хай Матір Пречиста на крилах тримає,
Хай Господь дарує здоров'я, надію й тепло,
На многії літа, на щастя й добро!

Щасливого, здорового просвітянського, патріотичного Вам довголіття.

Просвітяни Калуша і всього краю

* * *

Вітаємо з поважним ювілеєм голову осередку «Просвіти» с. Верхнього Калуського району, заступника директора школи, учительку рідної мови і літератури, засновника двох етнографічних музеїв, поетку

МАРІЮ КУЗИК.

Щасливий той, кого шанують люди
За творчість, працю, теплоту душі.
Нехай здоров'я й сил до Вас прибуде,
Нехай до серця старість не спішить.
І хай роки чудові плинуть
Аж до сторіччя по живій воді,
Щоб ви були здорові і щасливі,
Душею, серцем вічно молоді!

Щасливого Вам просвітянського і творчого довголіття!

Просвітяни Калуського району

ПРАВОВА КРАЇНА: АНОНС

БЕЗКОШТОВНА ЮРИДИЧНА ДОПОМОГА

З 28 листопада 2012 року у рамках коаліційної участі у Всеукраїнському проекті «Правова країна» Івано-Франківська обласна організація «Молода Просвіта» започатковує надання безкоштовної юридичної допомоги незахищеним верствам населення.

Надання консультацій відбуватимуться щосереди з 17.00 до 18.30 у приміщенні НД «Просвіта», вул. Грушевського, 18, кабінет 16 (2-ий поверх).

Якщо ви потребуєте юридичної допомоги – звертайтеся!

Деталі – **www.pravovakrayina.org.ua**

АРТНОВЕЛИ

СПІВАЄ ОБ'ЄДНАНА «ЧЕРВОНА КАЛИНА»

Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнуром
Журавлі у вирій.
Чути: кру! кру! кру!..

Ці відомі всім слова із пісні «Видиш, брате мій...» на слова Богдана Лепкого в музичній обробці Б. Дерев'янка прозвучали на сцені обласної філармонії у виконанні уже об'єднаної хорової капели «Червона калина». Більше десяти років співали дві окремі «Червоні калини». Одна – в обласній «Просвіті», інша – в Будинку культури № 1. На жаль, тривала розлука призвела обидва колективи до зменшення концертної діяльності навіть на теренах краю, не кажучи вже про концерти в інших регіонах України. «Відсутність поповнення молодими співаками призвело до розуміння того, що час об'єднуватись, – кажуть художні керівники хору Ярема Коваль та Юлія Клюса. – Тепер колектив має 26 хористів, з якими будемо працювати...»

Староста хору Тарас Колодій сказав: «Тримаємось на ентузіазмі, любові до української пісні. Саме завдяки ветеранам об'єднаного колективу «Червоної калини» Євгенові Попадюку, Євгенові Бойчуку, Тарасові Колодію, Степанові Бойку, Костянтинові Кобрину, Петрові Данилюку, Володимирові Боднару, Володимирові Бику, Іванові Бабію, Борисові Жовтюку, Богданові Костенюку, Володимирові Дмитрику, Василеві Данилюку ми об'єдналися і утворили, на мій погляд, непоганий творчий колектив, який відтепер виступатиме перед краянами частіше. Тим більше, що сприятиме в цьому те, що маємо просвітянський автобус...» «Щоправда, є проблема зі сценічними костюмами, але це – справа часу», – додає соліст капели Володимир Бик.

Добрий початок об'єднана «Червона калина» поклала вшануванням 140-річчя відомого українського письменника, громадського діяча початку XX століття, професора Краківського університету Богдана Лепкого. Тепер колектив працює над просвітянськими творами, які прозвучать 9 грудня у час відзначення річниці створення Матірної «Просвіти».

Отож запрошуємо просвітян і гостей на свято, яке відбудеться в Народному домі «Просвіта» 9 грудня о 15.00.

Степан БОЙКО,
член хорової капели «Червона калина»

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

ТВЕРДИЙ У КАМЕНІ Й СЛОВІ

(Закінчення. Поч. на стор. 3)

Сергій Гальченко, мистецтвознавець: «Сказали тут, що Горловий у камені бачить людську душу, це правда, бо в Михайла людська душа, а не кам'яна. Там, де Михайло, там – Україна. Він усюди – в мистецтві, літературі, творчості... Володимир Сосюра написав: "Мені вже шістдесят, не віриться, що юно дзвенять мої пісні". Михайле, нехай ваші пісні – і в поезії, і в скульптурі – лунають віками».

Михайло Наєнко, доктор філологічних наук, літературознавець: «Трохи більше про джерела. Кажуть, що роботи Михайла заховані у глибокий ґрунт... Ця традиція тягнеться із Щербанівки, де народився Григорій Косинка. Там – корінь Михайла Горлового. Пригадую як відкривали пам'ятний знак роботи Галини Кальченко на будинку, в якому жив Косинка. Пригадую, яке враження на всіх справив прекрасний портрет Григорія Косинки роботи Касіяна. Ось бачите, яка традиція: Василь Касіян, Галина Кальченко, Михайло Горловий. Ця лінія витримана... Ну не могло такого не статися».

А я скажу, що Михайло Горловий насамперед – козак. А козак – душа щира. Такий Михайло в житті – щирий, безпосередній, відвертий, може не тільки захищатися, а й атакувати. Михайло – це митець-воїн, до речі, у радянській армії він служив танкістом. Можу провести лише одну аналогію в українському мистецтві – з Михайлом Гаврилком, скульптором, художником, поетом і вояком. Такий же і Михайло Горловий. Він би міг пожертвувати професійним успіхом і кинутися в бій за Україну, як свого часу зробив Михайло Гаврилко, який не відчував себе щасливим у творчості, коли його Батьківщина перебуває в рабстві. Такий же Горловий – вибуховий, аґресивний, готовий не тільки дати здачі за Неньку-Вітчизну, але й першим вступити в бій. Якщо сказати напівжартома, то Михайло не тільки видатний український скульптор, а він і видатний мізинський скульптор, видатний скіфський скульптор, видатний трипільський поет. Стільки він зробив для возвеличення нашої прадавньої історії! Тут на виставці є скульптура, яка називається «Приручення коня», їй можна було дати й іншу назву – «Кохання». В моєму розумінні, приручення коня – це приручити нагаєм, а потім дати хліба і води, а в Михайла приручення коня відбувається через любов. Подивіться, як притуляються один до одного кінь і чоловік, який, не стільки приручив, скільки полюбив, потоваришував з конем.

На вечорі були презентовані й поетична збірка Михайла Горлового «Поезія в камені» та розкішний каталог його робіт. **Автор передмови до каталогу мистецтвознавець Оксана Маричевська** так оцінила мистецький світ ювіляра: «Творчість Михайла Горлового – чи не поодинокий випадок генетичного зв'язку української скульптури не лише з пракультурою, а й з авангардним рухом етнонаціональної скульптури XX століття... Монументальним роботам Михайла Горлового не властиві велич і вражаючий розмір. Насамперед це духовна велич образу, котра межує з ліризмом... Мистець завжди усвідомлював, що вияв скульптора – це насамперед вияв не тільки його індивідуальності, а й традиції, історії, ментальності свого народу».

А завершимо цей репортаж з національного свята, що відбулося в Національному музеї літератури, поетичними рядками ювіляра:

Мої вітання, мов пергамент.
На ньому я закарбував веселий день,
що мов орнамент
ясними гранями заграв.

Нехай, друже Михайле, твої «ясні грані» світять нашому народові у віках!

Роман КОВАЛЬ

ПОРИ РОКУ: ГРУДЕНЬ

Народ здавна називав цей місяць чи не найвлучніше з усіх у році. Найдавніше це був студінь (коли все холоне від морозу) або хмурень (через постійно насуплене небо). Називали й просинцем, бо ж інколи синіє небо. Але остаточно утвердився грудень – пора, коли земля надовго змерзається грудками. Це місяць найкоротших днів, найдовших і найтемніших вечорів, нескінченних, здається, ночей. Але і місяць найбільшого спокою та умиротворення в природі, відпочинкової пори для матінки-годувальниці, нашої найдорожчої землі.

ЗАМІСТЬ КУЧЕРІВ – СИВИНА СРІБЛЯСТА

Рік-у-рік осінь змінює пишні золоті кучері на сріблясту сивину. В народі кажуть: грудень рік закінчує – зиму починає. Та насправді зима настає не за календарем – 22 грудня.

Найповнішими ознаками її є льодостав і утворення сталого снігового покриву.

Білосніжна чарівниця-зима дбайливо одягає землю в теплу снігову шубу. А природа віддає в цей час перевагу різним відтінкам білого кольору. На тлі синьо-білого чи рожево-золотистого снігу в час сходу або заходу сонця чітко вимальовуються оголені, почорнілі гілки дерев і густі ультрамаринові тіні від них.

Ми любимо ходити до лісу навесні, влітку, восени. А взимку? Дехто вважає нічого особливого, мовляв, в лісі цієї пори немає. Адже квітів чи ягід не назбираєш і чогось цікавого не побачиш. Та це хибна думка. Підімо гарного сонячного дня в зимовий ліс. Повірте, це буде справжня подорож у казкову країну снігової фантазії і білої тиші. Лише відкрийте своє серце назустріч красі рідної природи, а очі – для цікавих і повчальних зустрічей.

Зимове сонце з бляклого від морозу небосхилу посилає стріли холодних променів на закутану в ніжну пухку снігову хустину землю. Розбиваючись на тисячі дрібних струмків, промінці протікають крізь гілля і вимальовують на сніговій поверхні чарівне плетиво синіх тіней. Міріадами діамантових іскор спалахують грані сніжинок-кристалів звичайної води. Усюди біло, аж боляче очам! Ніби в казці, принишк ліс. Ось гурт сосен високо здіймає під білими пухнастими шапками вічнозелені крони. Стрункі берізки, вбрані в сріблясті сукні з інею, опустили свої коси-гілочки. Лапаті ялини повагом закутали наїжачені гілки в пишні снігові шуби. Гордо піднімають бронзово-кучеряві і вже сиві від інею крони крислаті дуби. Часом нечутно спадає з гілля снігова шапка. Ніби нічого живого немає в цьому казковому сонному царстві. Та на білих сторінках снігової книги залишили свої письмена-сліди різні лісові жителі. Лиш треба вміти їх прочитати.

Закінчується рік. Зима приходить до нас опівночі під дзвін годинника і келихів з присмаком хвої і яскравими вогнями веселого Новорічного свята.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Грудень – ніч року: його завершує й зиму починає.

Сніговий і холодний місяць обіцяє рясні жнива.

Чим біліша зима, тим зеленішим буде літо.

Кури рано пішли на сідало – до морозу.

Синичка свистить із самого ранку – на нічний мороз.

Біла веселка посеред зими – на сильний мороз.

Стовп від сонця на заході – мороз буде відчутним.

Зимове тепло – як мачушине добро.

Взимку сонце крізь плач сміється.

Зима літо з'їдає, але перед ним утікає.

Холодна пора без снігу – літо без хліба.

4 – Введення в храм Пресвятої Богородиці. Ворота зими.

9 – Юрія зимового.

10 – Зимове знамення. За хмарами, зорями, вітрами судили про наступну погоду.

13 – Андрія Первозванного. Снігу немає над головою – зима буде малосніжною і теплою.

17 – Варварин день. Початок відліку морозів. Варвара ночі увірвала, а дня доточила. Перед Варварою небо в зорях – чекайте холодів, а коли сліпе й темне – тепла.

19 – Миколи. Казали: «Хвали зиму після Миколи». Колись цей день славився гарними морозами і вважався одним із головних зимових свят. Споконвіку в Україні він був новолітнім Дідом Морозом, зі щедрими подарунками для дітвори, покровителем добрих. Вважалося, що поєднував суджених і всіляко сприяв молодятам. Якщо до цього дня зима встановилася, то слід було чекати відлиг. Багато снігу – На літнього Миколи буде багато трави.

22 – Анни. Зимове сонцестояння. Народини Сонця.

25 – Спиридона-сонцеворота. Сонце – на літо, а зима – на мороз.

Підготував Ярослав ГЛАДУН, *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

грудень

2 ГРУДНЯ

75 років від дня народження **Петра Осадчука,** поета, народного депутата, уродженця с. Острівець Городенківського району.

3 ГРУДНЯ

125 років від дня народження **Володимира Павлусевича** (1887–1959), письменника, педагога, культурно-освітнього діяча Коломиї.

110 років від дня народження **Євгенії Данилович** (1902–2001), просвітянки й освітянки, засновниці й директора музею Ольги Плешкан у Снятині.

65 років від дня народження **Миколи Близнюка,** поета, автора багатьох поезій та поем, збірки поезій «Окрилені гори» (1991), «Чугайстрова криниця» (1996), уродженця с. Старі Кути Косівського району.

4 ГРУДНЯ

100 років від дня народження **Євгена Вахняка** (1912–1998), дириґента, композитора, народного артиста України, уродженця м. Надвірна.

6 ГРУДНЯ

День Збройних сил України.

7 ГРУДНЯ

День місцевого самоврядування.

120 років від дня народження **Олени Степанівни** (1892–1963), галицької педагогічної діячки, хорунжої УСС, члена НТШ.

8 ГРУДНЯ

75 років тому на Соловках **розстріляли Володимиру Крушельницьку** (1903–1937), українського лікаря, публіциста, громадсько-культурну діячку, доньку Антона Крушельницького.

9 ГРУДНЯ

90 років від дня народження **Якова Стецюка** (1922–1980), письменника, автора повістей і оповідань «Дорога на Верховину», «Над Черемошем» (1961), «Гірськими стежками» (1962), який тривалий час працював на Івано-Франківщині.

11 ГРУДНЯ

130 років від дня народження **Андрія Бандери** (1882–1941), громадсько-політичного і просвітницького діяча, священика, члена Української національної ради ЗУНР (1919).

50 років від дня народження **Наталії Мафтин,** доктора філологічних наук (2010), професора кафедри української літератури Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

16 ГРУДНЯ

155 років від дня народження **Францішка Ржеґоржа** (1857–1899), чеського етнографа і фольклориста, який вивчав життя і побут гуцулів, а в 1877–1890 рр. жив у Галичині.

24 ГРУДНЯ

75 років від дня народження **В'ячеслава Чорновола** (1937–1999), видатного українського політика, голови Народного руху України, літературного критика, публіциста, діяча руху опору проти русифікації та національної дискримінації українського народу, лауреата Державної премії України ім. Т. Шевченка (1996), який неодноразово бував на Прикарпатті. В Івано-Франківську його іменем названа вулиця, встановлений пам'ятник.

70 років від дня народження **Параски Дубей,** майстра художньої кераміки, члена НСХУ, уродженки с. Середній Березів Косівського району.

65 років від дня народження **Зої Слободян,** української художниці, співачки, яка працює в Івано-Франківську.

50 років від дня народження **Ярослава Полюка,** поета, письменника, автора збірок віршів «З ароматів псалмів», «Дзвонінні» (1999), «Чорне та біле» (2001), «Танці посеред вулиці» (2003), уродженця с. Липівка Тисменицького району.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Закінчення буде)

На 83-му році пішов із життя вірний син України – член Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих, український повстанець, стрілець УПА, який за свої національні, патріотичні, релігійні переконання й активну участь у повстанському русі за Самостійну Незалежну Україну був засуджений колишньою комуністичною системою у 1950-му році до 25 років позбавлення волі та 5 років позбавлення прав –

ПОЛИВКА ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ.

Івано-Франківська міська та обласна організації Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих висловлюють щире співчуття родині й близьким покійного.